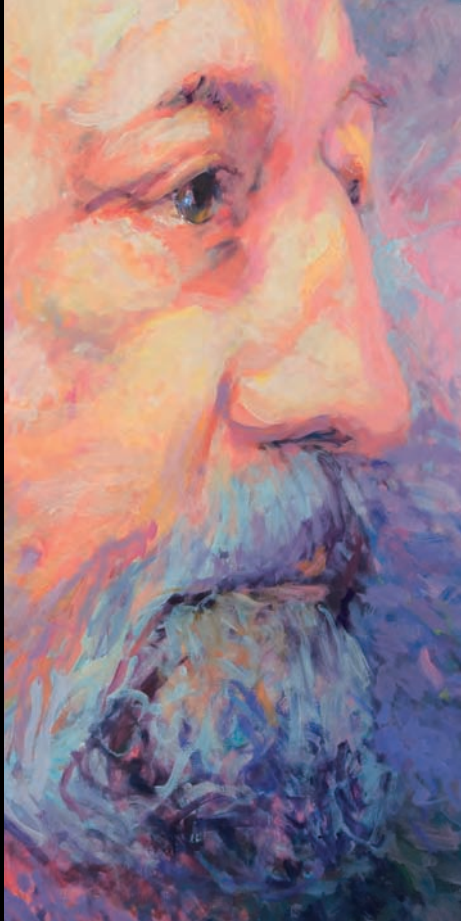

PENDERECKI

III SYMFONIA SYMPHONY NO. 3

Polska Orkiestra Sinfonia Iuventus
The Polish Sinfonia Iuventus Orchestra

Krzysztof Penderecki
dyrygent / conductor

© Polska Orkiestra Sinfonia Iuventus, Plac Defilad 1, lok. 701, 00-901 Warszawa
© DUX / POSI 0898, 2012

Nagranie zrealizowano w Studiu Koncertowym im. Witolda Lutosławskiego Polskiego Radia w Warszawie 20-22 grudnia 2011 roku.
Recorded at the Witold Lutosławski Concert Studio of Polish Radio Warsaw, 20-22 December 2011.

Schott Music GmbH @ Co. KG

Wydawca nut | Music published by

MAŁGORZATA POLAŃSKA, MARCIN GUZ

Reżyser nagrania | Recording supervision & sound engineering

MARCIN TARGOŃSKI

Konsultacja | Consultation

MARCIN GUZ

Montaż cyfrowy | Digital editing

MARIUSZ KAŁDOWSKI, *Portret Krzysztofa Pendereckiego*

Reprodukcja na okładce | Cover

JAKUB UŁANOWSKI

Zdjęcie na okładce | Cover photo

AGNIESZKA ZAKRZEWSKA

Projekt okładki | Cover design

MICHAŁ KUBICKI

Tłumaczenia | Translations

RAFAŁ DYMERSKI

Skład | Page layout

DUX Recording Producers, Morskie Oko 2, 02-511 Warsaw, Poland e-mail: dux@dux.pl

Krzysztof PENDERECKI
III Symfonia | Symphony No.3 (1988–1995)
WYDAWCA | PUBLISHER: SCHOTT MUSIC GMBH & CO. KG

Polska Orkiestra Sinfonia Iuventus
The Polish Sinfonia Iuventus Orchestra

Krzysztof Penderecki – dyrygent | conductor

© Agata Cholewirska

Krzysztof PENDERECKI

Urodził się 23 listopada 1933 roku w Dębicy. Studiował kompozycję u F. Skołyszewskiego, a następnie w PWSM w Krakowie u A. Malawskiego i S. Wiechowicza. Jest laureatem wielu nagród artystycznych krajowych i zagranicznych, w tym m.in.: I, II, i III nagrody na II Konkursie Młodych Kompozytorów ZKP (1959), Nagrody Państwowej I st. (1968, 1983), Nagrody Związku Kompozytorów Polskich (1970), Nagrody im. Herdera (1977), im. Honeggera (1978), im. Sibeliusa (1983), Premio Lorenzo Magnifico (1985),

Krzysztof PENDERECKI

Born in Dębica on 23 November 1933, he studied composition with Artur Malawski and Stanisław Wiechowicz at the State Higher School of Music in Kraków (1954-58). Earlier he took lessons from Franciszek Skołyszewski. In 1959 three of his works (*Strophes*, *Emanations* and *Psalms of David*) won him the top prizes at the Young Composers' Competition of the Polish Composers' Union. A year later, he captured the attention of Western critics with *Anaklasis*, performed at the Donaueschingen Festival. Penderecki's

fundacji im. Karla Wolfa (1987), Grammy Award (1998, 1999, 2001), Grawemeyer Music Award (1992), Międzynarodowej Rady Muzycznej UNESCO (1993), nagrody Best Living World Composer (2000), Nagrody Księcia Asturii (2001).

Krzysztof Penderecki jest doktorem honoris causa kilkudziesięciu uniwersytetów, m.in. w Rochester, Bordeaux, Leuven, Waszyngtonie, Belgradzie, Madrycie, Poznaniu, Warszawie, Buenos Aires, Glasgow, Münster, Seulu, Krakowie i członkiem honorowym Royal Academy of Music w Londynie, Accademia Nazionale di Santa Cecilia w Rzymie, Kungl. Musikaliska Akademien w Sztokholmie, Akademie der Künste w Berlinie, Academia National de Bellas Artes w Buenos Aires, Académie Internationale de Philosophie et de l'Art. w Bernie, Académie Nationale des Sciences, Belles-Lettres et Arts w Bordeaux, Royal Irish Academy of Music w Dublinie, American Academy of Arts and Letters. Posiada wysokie odznaczenia państwowe i zagraniczne.

W latach 1973-1978 wykładał w Yale University w New Haven, w latach 1972-1987 był rektorem Akademii Muzycznej w Krakowie, w latach 1987-1990 dyrektorem artystycznym Filharmonii Krakowskiej. Jest pierwszym gościnnym dyrygentem Norddeutscher Rundfunk Orchester w Hamburgu i Mitteldeutscher Rundfunk Sinfonie Orchester w Lipsku. Od 1992 roku pełni funkcję dyrektora artystycznego Festiwalu Casals w San Juan (Puerto Rico). W 1997 roku został dyrektorem artystycznym orkiestry Sinfonia Varsovia. Od 1998 roku jest doradcą Beijing Music Festival w Pekinie, a od 2000 – gościnnym dyrygentem China Philharmonic Orchestra. Prowadzi koncerty z czołowymi orkiestrami

international position was consolidated in the 1960s thanks to such pieces as *Threnody for the Victims of Hiroshima* (UNESCO Award, 1961), the *St Luke Passion* (the Grand Arts Award of the Land of North Rhine-Westphalia, 1966, and the Prix Italia, 1967) and *Dies irae* (Prix Italia, 1968). His first opera, *The Devils of Loudun* (after Aldous Huxley), was premiered at the Hamburg Staatsooper in 1969 and in later years successfully performed at theatres throughout the world, as were the composer's three successive operas: *Paradise Lost* (premiered in Chicago, 1978), *Die Schwarze Maske* (Salzburg, 1986) and *Ubu Rex* (Munich, 1991). His other major pieces include *Sinfonietta*, *Benedicamus Domino*, Symphony No. 5, the Flute Concerto, *Seven Gates of Jerusalem* (written for the 3000th anniversary of the city of Jerusalem), *Hymne an den heiligen Daniel* (for the 850th anniversary of Moscow), *Hymn to St Adalbert* (for the millennium of Gdańsk), *Credo*, Sonata for violin and piano, Concerto Grosso (premiered in Tokyo in 2001 under Charles Dutoit), Piano Concerto 'Resurrection' (premiered at Carnegie Hall in 2002), *Largo* for cello and orchestra, Symphony No. 8 '*Lieder der Vergänglichkeit*' and *Chaconne* in memory of Pope John Paul II.

Krzysztof Penderecki served as Rector of the Music Academy in Kraków (1982-87) and lectured at Yale University in New Haven (1973-1978). He has also developed a successful career as a conductor, serving as Principal Guest Conductor of the Norddeutscher Rundfunk Orchester in Hamburg, the Mitteldeutscher Rundfunk Sinfonie Orchester in Leipzig and as Artistic Director of the Kraków Philharmonic Orchestra (1987-90).

symfonicznymi w Stanach Zjednoczonych i Europie. Obok własnych utworów dyryguje dziełami symfonicznymi twórców z różnych epok.

Pierwszy występ kompozytora na arenie międzynarodowej miał miejsce w 1959 roku na Festiwalu „Warszawska Jesień”, podczas którego wykonał *Strofy*, jeden z trzech utworów, za które otrzymał pierwsze nagrody na II Ogólnopolskim Konkursie dla Młodych Kompozytorów. Pozostałymi były *Psalmy Dawida* i *Emanacje*. W tym samym roku powstał *Tren ofiarom Hiroszimy* uhonorowany nagrodą UNESCO. Utwór ten zapoczątkował pismo sukcesów takich dzieł, jak: *Anaklasis*, *Polymorphia*, *Fonogramy*, *Psalmy* czy *Pasja wg. św. Łukasza*. Następnie powstały kolejno: *Dies irae*, opera *Diabły z Loudun*, *Jutrznia*. W 1972 roku rozpoczął karierę jako dyrygent i od tej pory prowadził największe orkiestry świata.

Prapremiera *I Koncertu skrzypcowego* odbyła się w Bazylei (1977). Drugim dziełem operowym był *Raj utracony* wykonany po raz pierwszy w Lyric Opera of Chicago (1978). *Te Deum* zadyrygował kompozytor podczas prapremiery w Asyżu (1980), *Polskie Requiem* powstało na zamówienie Radia i Państwowego Teatru Wirtembergii dla uczczenia 40. rocznicy zakończenia II wojny światowej (1984), a *Czarną maską* dyrygował na Festiwalu w Salzburgu (1986). W 1988 roku otrzymał nagrodę Grammy za *II Koncert wiolonczelowy* nagrany wspólnie z Mściśławem Rostropowiczem. Prapremiera czwartej opery, *Króla Ubu* miała miejsce w Operze Monachijskiej (1991). Kolejne jego nowe dzieła to m.in.: *Sinfonietta*, *Benedicamus*

In 1997 he became Music Director of Sinfonia Varsovia and a year later a music adviser to the Beijing Music Festival. In 2000 he became Guest Conductor of the newly-formed China Philharmonic. He appears regularly with leading symphony orchestras in Europe and the United States

Penderecki's long list of honours, distinctions, medals and honorary doctorates received in Europe, the two Americas and Asia testifies to his position as one of the greatest living composers. It includes the Polish State Prize (1968, 1983), the Award of the Polish Composers' Union (1970), the Commander's Cross with Star of the Order of Polonia Restituta (1993) and the Order of the White Eagle, the highest Polish state distinction (2005).

He is also the recipient of the State Prizes of Germany, Austria, France and Monaco, the Arthur Honegger Prize (1977), the Sibelius Prize (1983), the Premio Lorenzo Magnifico (1985), the Award of the Karl Wolff Foundation in Israel (1987), Grammy Award (1998, 1999, 2001) and the Grawemeyer Award from the University of Louisville (1992). He also received the Cannes Classical Award as 'The Best Living Composer' (2000), the Romano Guardini Award of the Bavarian Catholic Academy (2002), the Award of the European Church Music Festival in Schwäbisch-Gmünd (2003), the State Award of the Land of North Rhine-Westphalia (2002), the Praemium Imperiale of the Japan Art Association (2004). He is the holder of the Grand Cross of the Order of Merit of the Federal Republic of Germany (1990) and of the Chevalier de Saint Georges (1990), the Ordre de Mérite du Grand-Duché de Luxembourg (2009) and the Honorary Order from the President of Armenia (2009).

Domino, V Symfonia, Koncert fletowy, Siedem bram Jerozolimy (3000 lat Jerozolimy), *Hymn do św. Daniła* (na 850-lecie Moskwy), *Hymn do św. Wojciecha* (1000-lecie Gdańska), *Credo, Sonata* na skrzypce i fortepian, *Concerto Grosso* (2001), *Koncert fortepianowy „Zmartwychwstanie”* (2002, światowa prapremiera w Carnegie Hall). W roku 2005 miały miejsce 3 kolejne premiery: *Largo na wiolonczelę i orkiestrę, VIII Symfonia „Lieder der Vergänglichkeit”* i *Chaconne – część Polskiego Requiem*, zadedykowana Janowi Pawłowi II.

Krzysztof Penderecki został uhonorowany najwyższym polskim odznaczeniem – Orderem Orła Białego. We roku 2007 otrzymał tytuł Honorowego Profesora St. Petersburgskiego Konserwatorium im. N. Rimskiego-Korsakowa. Jego imię znalazło się wśród tak wybitnych osobistości świata muzycznego jak Juri Temirkanow, Rodion Szchedrin, Galina Wiszniewskaja.

W 2009 roku Krzysztof Penderecki otrzymał Ordre de Mérite du Grand-Duché de Luxembourg oraz Order Honorowy od Prezydenta Republiki Armenii. W 2009 roku kompozytor napisał *Kadisz* z okazji 65. rocznicy likwidacji łódzkiego getta.

Krzysztof Penderecki został zaproszony do Komitetu Honorowego Komisji Obchodów Roku Chopinowskiego 2010 przy Ambasadzie RP w Lizbonie, Tokio i Rzymie. Najnowszy utwór, napisany na zamówienie Narodowego Instytutu Fryderyka Chopina z okazji zakończenia roku Chopinowskiego – *„Powiało na mnie morze snów... Pieśni zadumy i nostalgii”* na sopran, mezzosopran, baryton, chór i orkiestrę miał swoją premierę w Warszawie 14 stycznia 2011 r.

Penderecki has received honorary doctorates or professorships from the universities in Belgrade, Bordeaux, Glasgow, Leuven, Madrid, Leipzig, Pittsburgh (Duquesne University), Rochester, Washington (Georgetown University), St Petersburg, Beijing, Warsaw, Poznań, the Tchaikovsky Conservatory in Moscow, the Hong Kong Academy for Performing Arts and the Rimsky-Korsakov Conservatory in St. Petersburg. He is an honorary member of the Royal Academy of Music in London, the Accademia Nazionale di Santa Cecilia in Rome, the Kungliga Musikaliska Akademien in Stockholm, the Akademie der Künste in Berlin, the Academia Nacional de Bellas Artes in Buenos Aires, the Royal Academy of Music in Dublin and the American Academy of Arts and Letters.

He was a member of the Honorary Committees of the Chopin Year 2010 at the Polish Embassies in Rome, Lisbon and Tokyo. His latest composition – *A Sea of Dreams has Fallen on Me... Songs of Reverie and Nostalgia* for soprano, mezzo-soprano, baritone, choir and orchestra (commissioned by the National Chopin Institute) – was premiered in Warsaw on 14 January 2011 at the closing concert of Chopin's birth bicentenary celebrations.

Spoglądając wstecz na historię muzyki zauważyć można, że w twórczości wielkich symfoników, *Trzecia* zajmuje często miejsce szczególne: świadczy o ważnych przemianach stylu i warsztatu kompozytorskiego albo też odsyła do istotnych okoliczności pozamuzycznych. Przykładów można wskazać wiele, zaczynając od *Eroiki* Beethovena, przez *III Symfonię „Reńską”* Schumanna, o niesamowitej spójności tematycznej *III Symfonię* Brahmsa, czy wreszcie gigantyczną i kosmologiczną, sześcioczęściową *Trzecią* Mahlera, a nawet *III Symfonię „Liturgiczną”* Honeggera, inspirowaną mszą katolicką i doświadczeniami II wojny światowej. Także i *III Symfonia* Pendereckiego jest dziełem szczególnym. Sama już jej geneza jest niestereotypowa. Pracę nad nią rozpoczął kompozytor osiem lat po prawykonaniu *II Symfonii*, ale nim ją ukończył minęło kolejnych siedem lat (1995), w czasie których napisał szereg innych dzieł, jak opera *Ubu Rex*, *Koncert fletowy* i *III Koncert skrzypcowy „Metamorfozy”*, dwie sinfonietty, utwory kameralne, a nawet dwie inne symfonie (*IV „Adagio”* i *V „Koreańska”*).

Pierwszy pomysł na *Trzecią* zrodził się przy okazji zamówienia od festiwalu w Lucernie na utwór dla uczczenia 50-lecia istnienia Luzerner Festspielorchester. Na prawykonanie w 1988 roku kompozytor zdołał jednak przygotować tylko dwie części planowanego cyklu – *Passacaglia* i *Allegro*, które zaprezentowano pod prowizorycznym tytułem *Passacaglia*. W tym samym roku zagrano je

Looking into the history of music, one can notice that in the outputs of great composers of symphonic music, the Third Symphony often occupies a very special place. It testifies to important changes in compositional style and methods or refers to significant extra-musical circumstances. There are numerous examples to prove this point, starting with Beethoven's 'Eroica', through Schumann's Third Symphony 'Rhenish', Brahms's Third and its incredible thematic coherence, the gigantic, cosmological Mahler's Third (in six movements) and even Honegger's Third 'Liturgical', inspired by the Catholic mass and the experiences of World War Two. Penderecki's Third Symphony is also a very special composition. Its very origin is out of the ordinary. Penderecki commenced work on it eight years after the first performance of his Second Symphony but did not complete it until another eight years had elapsed, in 1995. In the interweaving years, he penned several other compositions, including the opera *Ubu Rex*, the Flute Concerto, the Violin Concerto No.2 'Metamorphosis', two sinfoniettas, chamber pieces and even two other symphonies (No. 4 'Adagio' and No. 5 'Korean').

The initial concept for Symphony No. 3 came with a commission from the Lucerne Festival for a work marking the 50th anniversary of the Luzerner Festspielorchester. In time for the anniversary, in 1988, Penderecki managed to complete only two movements, *Passacaglia* and *Allegro*, which were performed under

na „Warszawskiej Jesieni”, jako *Passacaglia i Rondo*. Całość została ukończona i zespolona pod nazwą *III Symfonia* dopiero dzięki zamówieniu z Filharmonii w Monachium i w tym mieście pod dyktando kompozytora, 8 grudnia 1995 r., odbyło się jej prawykonanie.

W czasie powstawania *Symfonii III* styl Pendereckiego wszedł w nową fazę, gdyż – jak zauważa Mieczysław Tomaszewski – kompozytor poczuł „potrzebę wyzwolenia się ze stylu, w którym ugrzązł, w którym zaczęło mu się pisać zbyt łatwo” (*Krzysztof Penderecki i jego muzyka. Cztery eseje, Kraków 1994*, s. 105). To monumentalne dzieło jest zatem próbą skonstruowania „nowej syntezy” i uniwersalnego języka muzycznego. W przeciwieństwie do swoich gatunkowych „sąsiadek” z osi czasu – *Drugiej, Czwartej* czy *Piątej* nie jest formą jednoczęściową, lecz układem cyklicznym pięciu części, odzwierciedlających zarówno głębokie kontrasty wyrazowe, jak i zamiysł stworzenia organicznie zespolonego ich następstwa o wielkiej sile dramatycznej.

Cześć wstępna to *Andante con moto* – najkrótszy ze wszystkich ustępów dzieła, pełniący rolę introdukcji. Pod względem formalnym jest łukiem wiodącym do kulminacji w instrumentach dętych i rozkładującym się w *diminuendo*. Rozpoczynają ją niskie smyczki z ostinatem na dźwięku F, które stają się wzorcem powracającym nie tylko w tej części, ale też w trzech innych ogniwach symfonii, prócz środkowego. W melodyce dominują fragmenty skali chromatycznej oraz interwał trytonu. Według Tadeusza A. Zielińskiego,

the provisional title *Passacaglia*. They were performed in the same year, at the Warsaw Autumn Festival, as *Passacaglia* and *Rondo*. The full symphony was completed following a commission from the Munich Philharmonic and was premiered by that orchestra in Munich on 8 December 1995 under the composer's baton.

While working on the Third Symphony, Penderecki's style entered a new phase. As the eminent musicologist Mieczysław Tomaszewski observed, he 'felt a need to free himself from a style in which he became bogged down and in which he felt too much at ease'. This monumental symphony was therefore an attempt to achieve 'a new synthesis' and forge a universal musical language. In contrast to Symphonies Nos. 2, 4 and 5, the Third is not a work in a single movement but a cyclical composition in five movements which reflect both deep expressive contrasts and Penderecki's intention to create an organically coherent work with great dramatic force.

The opening *Andante con moto*, the shortest of the five movements, plays the role of an introduction. From the point of view of form, it is an arch leading to a climax in the wind instruments and subsiding in a *diminuendo*. It begins with the strings playing an ostinato on a low F, which becomes a recurring motif for four of the movements (with the exception of the third). Chromatic scale fragments and the interval of a tritone dominate in the melodic writing. According to the late Polish musicologist Tadeusz A. Zieliński, Penderecki's treatment of the chromatic scale is similar to

(*The Penderecki Controversy*, w: *Studies in Penderecki*, red. R. Robinson, vol. 2, Princeton 2003, s. 36) sposób traktowania skali chromatycznej przez Pendereckiego bliski jest tu sposobowi Bartóka, znanemu z dzieł takich, jak np. *Muzyka na instrumenty strunowe, perkusję i czeleste*. Zresztą motywy zbudowane na opadających półtonach są cechą charakterystyczną wielu innych dzieł Pendereckiego, powstałych po 1976 roku, a Cindy Bylander nazywa je „motywami westchnienia”. Cała część kończy się długo wytrzymywanym akordem h-moll, nałożonym na bazowe F, czyli harmoniczną sygnaturą, którą teoretycy zdążyli już nazwać „akordem Pendereckiego”.

Druga część to *Allegro con brio* zysująca się od dialogu kottów i smyczków, brzmiącego niemal jak w scherzu z *IX Symfonii* Dworzaka. To pierwotne *Rondo*, utrzymane w dość konwencjonalnej formie z krótkimi motywami ostinatowymi i akordowymi, pojawiającymi się w różnych oświetleniach instrumentacyjnych. Tu także dominują trytony i fragmenty skali chromatycznej. W epizodach występują liczne fragmenty solowe, tworzące błyskotliwe sekcje o charakterze koncertującym (np. trąbka, rozek angielski, altówka). Eksponowaną rolę odgrywają także instrumenty perkusyjne, jak marimba, timbalesy (para kubańskich bębnów) i tom-tomy, którym kompozytor powierza materiał tematyczny na dłuższych przestrzeniach czasu.

Gdy w zakończeniu tempo zwalnia i na wybrzmieniu pojawia się ostinatowy dźwięk *D* słuchacz spodziewa się zmiany, ale ta, która następuje, przekracza wszelkie oczekiwania.

that of Bela Bartók's in works such as *Music for Strings, Percussion and Celesta*. Incidentally, the motives based on falling semitones are characteristic of many other works by Penderecki from the post-1976 period (Cindy Bylander describes them as 'sighing motives'). The movement closes with a long B minor chord held over the F in the bass, in other words a harmonic signature which some musicologists have labelled 'the Penderecki chord'.

The second movement, *Allegro con brio*, begins with a dialogue between the timpani and strings, reminiscent somewhat of that in the Scherzo in *Dvořák's* Ninth Symphony. Originally labeled *Rondo* by the composer, the movement is fairly conventional in form, with brief ostinato and chordal motives in various instrumental patterns. Here too the tritone and fragments of the chromatic scale dominate. The episodes often include solo passages for various instruments creating distinctive fragments with a concertante character (trumpet, English horn, viola). Percussion instruments, such as marimba, timbales and tom-toms, also play a prominent role, carrying thematic material for extended periods of time.

When, towards the end of the movement, the tempo slows down and an ostinato D appears, the listener expects a change. What follows, however, goes beyond any expectations. The third movement, *Adagio*, surprises with its beautiful melody and a nostalgic, romantic mood, as if 'from another world', to quote Tadeusz A. Zieliński, who likened the first motive to the beginning of Wagner's *Tristan und Isolde*. The sound idiom and expressive character of

Trzecia część – *Adagio* – zaskakuje piękną melodią i nostalgicznym, romantycznym nastrojem, jakby była – jak pisze Tadeusz A. Zieliński – „z innego świata”. Krytyk ten zauważa nawet podobieństwo rysunku pierwszego motywu do początku Wagnerowskiego *Trstana i Izoldy* (*Dramat instrumentalny Pendereckiego*, Kraków 2003, s. 107). Język dźwiękowy i ekspresja *Adagia* są bez wątpienia romantyczne, wiele tu czytelnych nawiązań do poetyki tego okresu. Liryczna melodia przechodzi od smyczków do rogu, fletu i piccolo oraz do innych instrumentów, jest wariacyjnie rozwijana na tle akompaniamentu orkiestry subtelnie zmieniającej tembrę. Choć to jedyna z części *III Symfonii* pozbawiona ostinato, słychać w niej wyraźnie fragmenty skali chromatycznej, co sprawia, że spójność brzmieniowa całości zostaje w subtelny sposób zachowana.

Czwarta część symfonii to pierwotna *Pasacaglia* grana *Allegro moderato*. Ze względu na użycie basowego ostinato oraz formalny i ekspresyjny łuk, który tworzy, pokrewna jest ona części pierwszej *Trzeciej Pendereckiego*. Na początku powtarzany dźwięk *D* pojawia się w niskich smyczkach, potem ostinato przenosi się i do wyższych rejestrów, a muzyczny rozwój polega na nadbudowywaniu na tę podstawę rozmaitych partii instrumentalnych, poczynając od waltorni. Wsparte tymi środkami technicznymi złowrogie emocje dążą do kulminacji i rozładowania. Następuje ono w ok. 2/3 utworu, gdy ostinato znika i zostają same instrumenty solowe. Potem powraca, ale jest już znacznie mniej niż wcześniej agresywne, wsparte uderzeniami dzwonów. Część

the *Adagio* are undoubtedlyly romantic, with numerous evident references to late 19th-century music. A lyrical melody moves from the strings to horn, flute, piccolo and other instruments, being developed in variational form against the background of a subtly changing orchestral accompaniment. Even though this is the only movement of the Third Symphony without the ostinato, fragments of the chromatic scale can be clearly heard, thus ensuring the cohesion of the work's soundworld in a very subtle manner.

The fourth movement is the original *Pasacaglia*, performed *Allegro moderato*. In view of its use of low ostinato and its formal, expressive arch, this movement bears similarities to the first movement of the symphony. At the beginning, the repeated *D* appears in the low strings. Then the ostinato moves to higher registers and the musical development is based on the addition of instrumental parts, starting with the French horns. Supported by these technical means, sinister emotions lead to a climax and a gradual falling away of the momentum. It occurs at roughly two-thirds of the way through the composition, when the ostinato is being phased out and only the solo instruments remain. The ostinato then returns but much less aggressively, supported by chimes on the bells. This movement ends therefore with an indirect recall of the mood of the preceding *Adagio*, this time with a quasi-religious flavour.

The finale, *Scherzo-Vivace*, is dance-like and diabolical at the same time, with its energetic five-note bass motive. The composer again uses chromatic melodies of various shapes, tritones

ta kończy się zatem aluzyjnym nawiązaniem do nastroju poprzedzającego *Adagia*, tym razem o odcieniu quasi-religijnym.

Finał symfonii tworzy *Scherzo-Vivace*, taneczne i diaboliczne zarazem, z głównym, energetycznym motywem basowym zbudowanym z pięciu nut. Znów słyszymy rozmaicie ukształtowane chromatyczne melodie, trytony i motoryczne rytmy. Pojawienie się sekcji środkowej pełni funkcję analogiczną do tria w tradycyjnym symfonicznym scherzu. Występują w nim fragmenty solowe i wyrafinowane brzmieniowo zestawienia par instrumentów, na przykład klarnetów i skrzypiec, trąbki i waltorni. W konkluzji pojawia się w instrumentach dętych blaszanych majorowy akord H-dur zderzony z basowym ostinatem na dźwięku *F*, co stanowi dość czytelne nawiązanie do pierwszej części symfonii. Na końcu przekształca się ono w unisonowe *F* całej orkiestry – powrót do dźwięku, od którego cała symfonia się zaczęła.

Jeśli wierzyć Tadeuszowi A. Zielińskiemu „w samej motywie, jej kołującym rysunku i akcentach, można odnaleźć wyraźną aluzję (bez prostej dosłowności) do polskiego oberka” (jw., s. 111). Idąc tym tropem dalej, w finale *Trzeciej* Pendereckiego, dzięki głównemu tematowi, usłyszeć można też echo groteskowego śmiechu króla Ubu.

Iwona Lindstedt

and motor rhythms. The middle section performs the same function as a trio in a standard symphonic scherzo. Solo sections are found here, as well as melodically refined duet passages for clarinets, violins, trumpets and French horns. The symphony's conclusion features a B major chord on the full brass contrasted with a bass ostinato on F, which is a clear reference to the first movement. It eventually transforms into a unison F in the entire orchestra, a return to the note which opened the symphony.

If we are to believe Tadeusz A. Zieliński, “in the motivic writing itself, in its circular design and accents, one can find a clear allusion (without simple literalness) to the Polish oberek”. Following this idea through, in the finale of Penderecki's Third Symphony, notably in its main theme, one can also hear an echo of the grotesque laughter of Ubu Rex.

Iwona Lindstedt

© Archiwum Orkiestry

Polska Orkiestra SINFONIA IUVENTUS

została utworzona z inicjatywy Maestro Jerzego Semkowa na mocy rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 1 października 2007 r. W skład orkiestry wchodzi najzdolniejsi absolwenci i studenci wszystkich uczelni muzycznych w Polsce, którzy nie ukończyli 30 roku życia.

Sinfonia Iuventus rozpoczęła działalność artystyczną w czerwcu 2008 roku, od początku współpracując ze znakomitymi mistrzami batuty, takimi jak: Gabriel Chmura, Theodor Guschlbauer, Kazimierz Kord, Jan Krenz, Grzegorz Nowak, Krzysztof Penderecki, Jerzy Swoboda, Evgeny Volynskiy, Antoni Wit,

The Polish SINFONIA IUVENTUS Orchestra

came into existence at the initiative of Maestro Jerzy Semkow. It was established by order of the Minister of Culture and National Heritage on October 1, 2007. The Orchestra's mission is to bring together the most talented students and graduates of Poland's musical academies, who are under thirty years of age.

Since its debut in June 2008, the Orchestra has performed with many distinguished conductors including Gabriel Chmura, Theodor Guschlbauer, Kazimierz Kord, Jan Krenz, Grzegorz Nowak, Krzysztof Penderecki, Jerzy Swoboda, Evgeny Volynskiy, Antoni Wit, Tadeusz Wojciechowski, as well as the conductors

Tadeusz Wojciechowski, dyrygentami młodego pokolenia oraz solistami, wśród których są m. in.: Dorota Anderszewska, Yulianna Avdeeva, Abdel Rahman El Bacha, François-René Duchâble, *Lukas Geniušas*, Krzysztof Jabłoński, Jakub Jakowicz, Andrei Korobeinikov, Ivan Monighetti, Janusz Olejniczak, Piotr Paleczny, Agata Szymczewska.

Od początku działalności Orkiestry ważnym elementem stały się nagrania płytowe, radiowe oraz telewizyjne realizowane m. in. z Universal Music, CD Accord, DUX, Polskiego Radia S. A., Albany Records, TVP Kultura. W dotychczasowym dorobku orkiestry znajdują się nagrania z Gabrielem Chmurą (R. Strauss, Françaix, Debussy), Tadeuszem Wojciechowskim (Chopin), Marcinem Nałęcz-Niesiołowskim (Chopin), Mariuszem Patyrą (Wieniawski), Ivanem Monighettim (Haydn), Agatą Szymczewską (Bruch, Wieniawski i Mendelssohn) oraz Krzysztofem Pendereckim (Symfonie).

Orkiestra występowała na wielu estradach oraz podczas licznych festiwali w Polsce i zagranicą (Austria, Chiny, Francja, Hiszpania, Litwa, Niemcy, Portugalia, Szwajcaria, Ukraina, Włochy).

Od kwietnia 2009 roku orkiestra jest członkiem Europejskiej Federacji Narodowych Orkiestr Młodzieżowych (EFNYO).

of the young generation. Among the many prominent soloists who have appeared with the Orchestra are Dorota Anderszewska, Yulianna Avdeeva, Abdel Rahman El Bacha, François-René Duchâble, *Lukas Geniušas*, Krzysztof Jabłoński, Jakub Jakowicz, Andrei Korobeinikov, Ivan Monighetti, Janusz Olejniczak, Piotr Paleczny, Agata Szymczewska.

Along with performing at numerous venues within Poland, Sinfonia Iuventus has also performed abroad in Austria, China, France, Germany, Italy, Lithuania, Portugal, Spain, Switzerland and Ukraine.

The Orchestra has made recordings for radio, television and film. They have released many CDs including Gabriel Chmura (Strauss, Françaix, Debussy), Tadeusz Wojciechowski (Chopin), Marcin Nałęcz-Niesiołowski (Chopin), Mariusz Patyra (Wieniawski) Ivan Monighettim (Haydn), and Agata Szymczewska (Bruch, Wieniawski, Mendelssohn) and Krzysztof Penderecki (Symphonies).

In April 2009, the Orchestra became recognized as a member of the European Federation of National Youth Orchestras (EFNYO).

Krzysztof PENDERECKI

III Symfonia | Symphony No.3 (1988–1995)

WYDAWCA | PUBLISHER: SCHOTT MUSIC GMBH & CO. KG

①	I Andante con moto	[3:32]
②	II Allegro con brio	[11:15]
③	III Adagio	[11:39]
④	IV Passacaglia. Allegro moderato	[6:35]
⑤	V Scherzo. Vivace	[11:30]

total time: [44:32]

Polska Orkiestra Sinfonia Iuventus | The Polish Sinfonia Iuventus Orchestra

Krzysztof Penderecki – dyrygent | conductor

KRZYSZTOF PENDERECKI
III SYMFONIA | SYMPHONY No.3

Polska Orkiestra SINFONIA IUVENTUS | The Polish SINFONIA IUVENTUS Orchestra

Maria Karwowska – Dyrektor Naczelna | General Director

Tadeusz Wojciechowski – Dyrektor Artystyczny | Artistic Director

Błażej Sroczyński – Kierownik Orkiestry | Orchestra Manager

SKŁAD ORKIESTRY | ORCHESTRA MEMBERS

Skrzypce I | 1st Violin

Wojciech Proniewicz

koncertmistrz | concertmaster

Piotr Guz

Paulina Mastyló

Mateusz Mroczek

Magdalena Strychała

Karolina Chłipała

Magdalena Pacek

Adam Kacperczyk

Anna Witkowska

Kamila Guz

Agnieszka Pietrzak

Wojciech Bołsewicz

Julia Ciesielska

Magdalena Sokalska

Skrzypce II | 2nd Violin

Bartłomiej Tełewiak

Justyna Milkiewicz

Katarzyna Pyrc

Anna Sikorska

Marta Namysłowska

Magdalena Bednarek

Kamil Tomanek

Agata Słowikowska

Dorota Gromada

Elżbieta Fabiszak

Justyna Pawłowska

Aleksandra Kolaszińska

Altówki | Violas

Aleksandra Kiszka-Stefanek

Aleksandra Gargol

Agnieszka Dobrzyńska

Aleksandra

Demowska-Madejska

Małgorzata Karasiewicz

Katarzyna Książek

Agnieszka Zagroba-Klahs

Katarzyna Mastalerz*

Wiolonczele | Cellos

Julia Gniadek

koncertmistrz | concertmaster

Jan Stokłosa

Robert Dacko

Joanna Marczyk

Maciej Kozendra

Katarzyna Kamer

Maria Ćmiel

Jan Wójcik

Kontrabasy | Double-Basses

Marcin Rokita

Michał Wiśniowski

Maciej Pakuła

Marcin Maciejewski

Mateusz Dobosz

Karol Nasiłowski

Flety | Flutes

Elżbieta Drozdowska

Marcin Adamski

Karolina Szewczyk

Oboje | Oboes

Mateusz Malina

Agata Bednarska

Franciszek Olszowski

Klarnety | Clarinets

Piotr Ptak

Krzysztof Krzyżanowski

Jerzy Matysiak*

Michał Robak

Fagoty | Bassoons

Cezary Rembisz
Łukasz Matusiak
Ewelina Wojciechowska*
Cyprian Święch

Waltornie | Horns

Marek Michalec*
Dominik Kosyrzyk
Łukasz Łacny
Jakub Wojtaś
Mateusz Szyszka

Trąbki | Trumpets

Paweł Tuliński
Ostap Popowicz
Michał Gidziński
Andrzej Sienkiewicz*

Puzony | Trombones

Lucjan Sakowicz
Tomasz Matejczyk
Tomasz Dworakowski*
Jakub Mastalerz

Tuba

Jakub Darda*

Kotły | Timpani

Michał Niedziałek

Perkusja | Percussion

Karol Krasieński
Kamil Kucharuk*
Szymon Linette*
Paweł Maruszak*
Łukasz Piotrowski*
Zofia Przybył*
Kamil Siciak*
Tomasz Skrętkowski*
Magda Świdarska-Maruszak*

Czelesta | Celesta

Piotr Spoz*

* muzycy doangażowani | guest
players

Adriana Skutyńska – Menedżer projektu | Project Manager

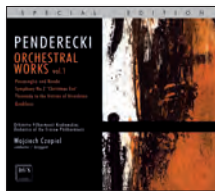
Marcin Maciejewski i Michał Niedziałek – Inspektorzy Orkiestry | Orchestra Personnel Managers

Marcin Witkowski – Bibliotekarz | Librarian

In the **Penderecki Special Edition** series we recommend also:

DUX 0546, 2008

DUX 0475, 2005

DUX 0678, 2008

DUX 0694, 2010

DUX 0770, 2010

W serii **Penderecki Special Edition** polecamy także:

DUX 0582, 2007

DUX 0479, 2004

DUX 0559, 2006

DUX 0402, 2003

DUX 0822, 2010

SYMPHONY NO. 3

KRZYSZTOF PENDERECKI

III SYMFONIA / SYMPHONY NO.3 (1988–1995)

WYDAWCA / PUBLISHER: SCHOTT MUSIC GMBH & CO. KG

1 I Andante con moto

[3:32]

2 II Allegro con brio

[11:15]

3 III Adagio

[11:39]

4 IV Passacaglia. Allegro moderato

[6:35]

5 V Scherzo. Vivace

[11:30]

total time: [44:32]

Polska Orkiestra Sinfonia Iuventus
The Polish Sinfonia Iuventus Orchestra
Krzysztof Penderecki – dyrygent / conductor

ENGLISH
PREFACE

COMPACT
DISC
DIGITAL AUDIO

DDD

SINFONIA IUVENTUS

DUX
Recording Producers